

Fra MILJENKO STOJIĆ, VICEPOSTULATOR POSTUPKA 'ŠIROKOBRIŠKIH MUČENIKA'

S nedavne dodjele godišnje nagrade HDKN-a koju su fra Miči Stojiću uručili pomoćni biskup mons. Mijo Gorski i novinar u miru Neno Kužina
MARIJA BELOŠEVIĆ/HDKN

Ivan Ugrin

slobodnadalmacija.hr

Hrvatsko društvo katoličkih novinara (HDKN) godišnju je nagradu za zauzeto i prepoznatljivo novinarsko djelovanje u različitim glasilima te promicanje tema o hrvatskom žrtvoslovu kroz prošlu godinu dodijelilo fra Miljenku Stojiću, članu Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Fra Miljenko Stojić suradnik je brojnih katoličkih i svjetovnih medija u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, utemeljitelj Informativnog centra "Mir" Međugorje i Radiopostaje "Mir" Međugorje (RMM), informativne agencije "Miriam" te brojnih kršćanskih portala. Dugi niz godina bavi se novinarskim radom, naročito temom hrvatskog žrtvoslova. Čini to i svojom emisijom "Jasnoća pogleda" na RMM-u, koja je doživjela više od 670 izdanja. Fra Miljenko je prošle godine navršio 15 godina uređivanja glasila "Stopama pobijenih" (do sada izišlo 30 brojeva) što ga izdaje Vicepostulatura postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača", a on je vicepostulator.

Hrvatski žrtvoslov je tema

O hrvatskom žrtvoslovu svjedočio je prošle godine u raznim katoličkim i društvenim medijima. Objavio je i više knjiga s područja novinarstva, kao i književnosti.

Fra Miljenko, čestitamo na godišnjoj nagradi za zauzeto i prepoznatljivo novinarsko djelovanje. Zaslужili ste je za višegodišnje medijsko djelovanje ne samo u Hercegovini, već u cijeloj Crkvi u Hrvata. Kakav je osjećaj biti nagrađeni novinar?

– Osim o hrvatskom žrtvoslovu kroz novinarski rad bavio sam se i drugim temama, ali mi je drago da sam baš za žrtvoslovne teme dobio nagradu HDKN-a. Zapravo, nije to uopće nagrada meni. To je nagrada onima koji su svoj život žrtvovali kroz proteklo vrijeme i sve nas time duboko zadužili. Meni je samo bila nezasluzena čast da sam u ovom vremenu mogao biti njihov glas u hrvatskoj sredini. Jer oni su se žrtvovali ne samo da zbog toga dobiju Kraljevstvo nebesko, nego su se žrtvovali i zbog toga da ta njihova žrtva svima nama bude uzor kako se treba boriti za prave vrijednosti. Zbog svega toga ovu sam nagradu primio radosno u ime tih naših mučenika.

No, bilo bi dobro da ovakve teme budu obrađivane i u tzv. društvenim medijima, a ne samo u ovim tzv. katoličkim. Novinarstvo je zapravo jedno, ali stvarnosti je drukčije. Unatoč pustom govoru o demokraciji i ovim i onim ljudskim dosezima, zna se točno gdje se što i tko može objaviti, umjesto da novinarstvo bude tribina za izmjenjivanje mišljenja i zajedničkog rasta u dobru.

Posljednjih ste se godina kao vicepostulator posvema posvetili postupku mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača", koje su tijekom i na koncu Drugoga svjetskog rata, na različite morbidne načine, usmratile jugokomunističke jedinice. Koliko znam, dovršili ste prvi dio postupka mučeništva ili kau-

Dalmatinci nisu ubijali hercegovačke fratre, već tvrdokorni jugoslavenski i velikosrpski komunisti

➔ Učinio je to Osmi dalmatinski korpus, ali potpuno je krivo reći da su Dalmatinci. Oni su se pobunili da idu na Hercegovinu pa je Tito sve te dalmatinske jedinice izuzeo ispod Glavnog štaba NOV-a i PO-a Hrvatske te ih izravno podredio Vrhovnom štabu. Zapovjednici su uglavnom bili druge narodnosti, a ne samo one hrvatske

Fra Miljenko Stojić govori nad prvom grobnicom pobijenih hercegovačkih fratara

Molitva i polaganje vijenaca nad ratnim skloništem

VICEPOSTULATORA ŠIROKIBRIJE

ze, istražni dio. Što se čeka s početkom postupka na biskupijskoj razini u nadležnoj Mostarsko-duvanjskoj biskupiji? – Držim da je ipak dobro što se ovaj prvi, istražni dio, naizgled ovoliko protegnuo. U kauzi je to zapravo na jedan način najvažniji dio. Na temelju dokumenata, svjedočenja... koji se tada skupe te dokumenata iz arhiva, što ih treba prikupiti Povijesno povjerenstvo koje počinje djelovati početkom kauze na biskupijskoj razini, sve se zapravo temelji. Tako mi sada točno znamo čime raspolažemo te možemo uzeti skupinu onih koji imaju najbolje, najčistije dokaze i “gurati” ih prema službenom priznanju mučeništva.

Tito izravni naredbodavac

Time ujedno ulazimo u srž čitavoga postupka te puno lakše možemo pokrenuti kauzu za neku drugu skupinu, zahvaljujući i novim dokazima u njihovoj korist. Ujedno smo se kroz proteklo vrijeme potrudili, koliko je moguće, pronaći i sve posmrtno ostatke naših pobijenih franjevaca tako da ih možemo dostojno pokopati. Ako Bog da, uskoro bi se moglo čuti za određene novosti u ovoj našoj kauzi. Ujedno koristim prigodu pozvati sve one koji svjedočenjem, dokumentima... mogu pomoći našim naporima. Ne ka to što prije dostave Vicepostulaturi, koja će sve uključiti u dokazivanje mučeništva ne šireći ništa u javnost, osim po izričitom dopuštenju ako se pokaže neka potreba.

Samostan, ratno sklonište, mlinica, mjesta su najstrašnijih trpljenja franjevaca; njih je 27 eliminirano u samo tri dana, 6. do 8. veljače 1945., na Širokom Brijegu. Najstarijega od braće, fra Marka Barbarića, izvukli su umirućeg iz postelje, upucali ga kao i ine samokresom, potom ih sve zapalili i zatrpali u ratnom skloništu. Otkud tolika mržnja jugokomunističke, Osmog dalmatinskog korpusa, protiv Božjih poslanika koji su služili samo Crkvi i narodu?

– Kada su jugokomunisti oko 10 sati, probivši obrambenu crtu na području Širokog Brijega, nahrupili u samostan, zatvorili su u zbornicu sve fratre koje su tu pronašli zajedno s dječima glasovite Franjevačke klasične gimnazije i pukom Božjim koji se sklonio u i oko samostana vjerujući da su franjevci nevini i da ih nitko neće dirati. No, oko 16 sati počelo je pojedinačno odvođenje iz zbornice svakoga onoga tko je imao habit na sebi, njegovo odvlačenje do ratnog skloništa, pucanj iz pištolja u njegov zatiljak te kasnije zajedničko izgaranje na hrpi. Učinio je to Osmi dalmatinski korpus, ali potpuno je krivo reći da su to učinili Dalmatinci. Oni su se čak pobunili da idu na Hercegovinu pa je Josip Broz Tito sve te dalmatinske jedinice izuzeo ispod Glavnog štaba NOV-a i PO-a Hrvatske te ih izravno podredio Vrhovnom štabu, odnosno sebi. Nakon toga zloglasna XI. dalmatinska brigada, pobivši franjevce na Širokom Brijegu, između ostalog počinila je i one zločine na Kočevskom rogu. Zapovjednici su uglavnom bili druge narodnosti, a ne samo one hrvatske. Pripadali su tvrdokornim komunistima jugoslavenskoga i velikosrpskoga usmjerenja. Mnoštvo, pak, Dalmatinaca

Vicepostulator i provincijal fra Jozo Grbeš tijekom molitve uz grob mučenika u crkvi na Širokom Brijegu

Mnoštvo, pak, Dalmatinaca pohađalo je našu gimnaziju. Našavši se u napadu na Široki Brijeg, pokušali su pomoći franjevcima, ali nisu oni donosili ključne odluke o zločinu. Dokazali smo da je to bio Josip Broz

pohađalo je širokobriješku gimnaziju. Našavši se u napadu na Široki Brijeg, pokušali su pomoći franjevcima, ali nisu oni bili ti koji su donosili ključne odluke. Dokazali smo u posljednje vrijeme da je izravni naredbodavac bio Josip Broz Tito, što je on čak i priznao u onom glasovitom razgovoru sa Stepincem 4. lipnja 1945., čiji je prijepis pronašao Jakov Sedlar pa onda Dominik Sedlar po njemu napravio film “Razgovor”. Tito i njegova klika kao zadržati komunisti odlučili su pobiti franjevce iz mržnje prema vjeri, ali i iz straha da uz njih neće moći ovladati tim pukom u Hercegovini. Bilo im je stalo do vlasti pa koštalo to ne znam koliko krvi, naravno tude.

Ivo Josipović kao tragičar

Mnogim se mučenicima važe Provincije ni danas ne zna gdje im je grob. Do sada pronađenim i ekshumiranim fratrima tijela su prenesena u širokobriješku baziliku gdje iščekuju uskrsnuće na vječni život. Prenesena su tijela i nekih žrtava iz Zagvozda, čeka se na iskapanje trojice ubijenih u blizini Drniša. Neki su franjevci pobijeni na Bleiburgu i Hrvatskom križnom putu... A još uvijek ima likova poput bivšeg hrvatskog predsjednika Ive Josipovića za kojega su širokobriški samostan i crkva bili legitimni vojni cilj?

– Ivo Josipović je zaista tragična ličnost, kao i slični. Zbog životnoga stava “daj samo meni” ne može pogledati kraj zdravih očiju. Ne mora slušati što kažu franjevci, Crkva..., neka pročitati što glade napada na Široki Brijeg kaže operativni dnevnik Osmog dalmatinskog korpusa ili operativni dnevnik 11. dalmatinske brigade kojoj je pripadao njegov otac i njegov stric, između ostalog. U tim dnevnicima jasno crno na

U procesiji ‘Stopama pobijenih’ na obljetnicu mučeništva

Fra Mića Stojić i legendarni novinar Marijan Sivrić IVAN UGRIN

bijelo piše da su obrambeni položaji na Širokom Brijegu bili izvan samostana i nigdje se ne spominje da je bilo tko iz samostana pucao na jugovojšku ili je polijevao vrelin uljem. Zar treba uopće dokazivati da bi to tamo bilo zapisano da se približno slično nešto dogodilo? No, licemjerje, laž i dvostruka mjerila u srži su komunističkoga djelovanja. Umjesto širenja nebulozna bolje bi bilo da se pokaju i počnu služiti svome hrvatskom narodu. Mi ćemo im biti zahvalni ako nam

Treba još rasvijetliti ubojstvo trojice naših fratara u jami Golubinka u selu Mratovu. Po saznanjima, morala su to učiniti trojica domaćih odbornika pod prisilom Mike Tripala i Milke Planinc, tada Melada

pomognu još više rasvijetliti ubojstvo trojice naših fratara, i mnoštva civila, u jami Golubinka u selu Mratovu blizu Drniša. Po dosadašnjim saznanjima, morala su to učiniti trojica domaćih odbornika pod prisilom Mike Tripala i Milke Planinc, tada Melada. A i skroz je krajnje vrijeme preispitati može li Bruno Vuletić, čija je partizanska postrojba, Druga dalmatinska brigada, ubila šest hercegovačkih franjevaca u Mostarskom Gracu, i dalje biti počasni član Viteškog alarkskog društva.

Član ste Komisije HBK-a i BK-a BiH za hrvatski martirologij. Čini se da je smrću prvoga gopičko-senjskog biskupa Mile Bogovića došlo do laganog zastoja u radu te Komisije, kao i u nastojanjima da se realizira njegov projekt po kojem je Crkva hrvatskih mučenika na Udbini zamišljena kao skupno mjesto svih hrvatskih stradanja i muke hrvatskog naroda do ostvarenja svoje države i slobode. Gdje je zapelo? – U zreniku mučeništva biskup Mile Bogović bio je jedinstve-

na pojava u hrvatskom narodu. Razmišljao je o mučenicima, o našoj mučeničkoj povijesti iz dubine svoje poštene duše. Izbog toga je i mogao pokretati sve to što je pokretao.

Danas istina nema takve jedne ličnosti među nama, do sada, ali to ne znači da se Crkva, pritisnuta ovim i onim, i dalje ne bavi temom mučeništva. Ta i kako bi mogla prestati!? Mučeništvo je u temeljima kršćanstva i mučenici su nepresušni uzor za vjernike, ali i za društvo u cjelini.

Svaljeno na leđa Crkve

Nažalost, puno je toga danas svaljeno samo na leđa Crkve. Uzmimo spomenutu Komisiju. Ona se između ostalog bavi i popisom pobijenih, što bi zapravo trebale učiniti hrvatske vlasti. A zadatak Crkve je, pak, da među svim tim pobijenima prepozna kandidate za mučeništvo i uznao joj da oni jednoga dana budu uzdignuti na čast oltara. Boriti nam je se svima da nam pojam hrvatskoga mučeništva postane još jasniji, ne samo u jugokomunističko vrijeme, nego i u vrijeme Turaka, Prve Jugoslavije, Domovinskoga rata... Mučenici su svjetionici koji nam osvjetljavaju put. Sjetimo se Isusa Krista, sjetimo se Vukovara. Mislili su da su ih ubili i maknuli s pozornice, a oni su uskrsnuli!

U svjetlu rečenoga bilo bi potrebno napraviti i sljedeće stvari. Od one rupe u zemlji u Lepoj Bukvi ili Maclju što prije treba napraviti pristojan spomenik za sjećanje na 21 ubijenog svećenika i bogoslova te na 60-ak hrvatskih časnika koji su zajedno s njima bačeni u turupu. Učinio je to Stjepan Hršak, koji je umro prije nekoliko godina i nije nikada za to odgovarao. Dapače, uživao je za nagradu vilu na Tuškancu. A ubijeni svećenici i bogoslovi bili su članovi šest zajednica. Osim toga, trebalo bi pokrenuti i kauzu za njih te barem za nekog ubijenog vjernika u Maclju. Tko da to pokrene? Možda da se sastanu predstavnici tih šest zajednica pa o tome porazgovore? Tko da ih skupi? Pitanja na koja bi zaista trebalo odgovoriti.

Kako tumačite činjenicu da su se izgleda hrvatski biskupi povukli od daljnjeg održavanja svibanjske mise i komemoracije svim hrvatskim žrtvama jugokomunističke osvete na najvišoj razini na Bleiburgu, povlačeći se pred pritiskom austrijske politike, ali i ne baš kolegijalnim odnosom Crkve u Koruškoj. Jesmo li mi Hrvati na neki način “osuđeni” trpjeti posljedice raznoraznih kompromisa, od kojih je u posljednje vrijeme najpoznatiji onaj o odgađanju kanonizacije blaženog Alojzija Stepinca?

– Ovo je pitanje puno složenije nego što izgleda na prvi pogled. Upitajmo se svi znamo li zaista što se točno događa oko te komemoracije na Bleiburgu i komu je sve stalo da se zamuti voda oko nje. To što mediji pišu, neka je druga priča. U tom je surječju i ponašanje Crkve u Austriji. Da smo mi sa svoje strane učinili sve što smo trebali učiniti, ne bi se došlo u ovakvo stanje. Ovom sažetom govoru, naoko hermetičnom, dodajmo i pitanje: Zbog čega hrvatske vlasti ne preuzimaju posmrtno ostatke pobijenih po Bleiburgu, Sloveniji, diljem Hrvatskoga križnoga puta i zbog čega ih dostojno ne pokopaju uz jasan govor tko je to, ka-

A o Stepincu ne bih trošio previše riječi. Priznato je čudo za njegovo proglašenje svetim i povratka više nema, unatoč ‘čvrstih dokaza’ protiv. Još da Papa proglašio nadnevak proglašenja, i to je to

da i gdje učinio? Mislim da se u ovome kriju mnogi odgovori. Ne bih rekao da je na biskupima da oni to raspetljavaju, na njima je da učine sve što je u njihovoj moći da na ovo i slično potiču sve nas, pa i hrvatske vlasti.

A o Stepincu ne bih trošio previše riječi. Priznato je čudo za njegovo proglašenje svetim i povratka više nema. Samo je još ostalo da Papa proglašio nadnevak proglašenja, i to je to. Neki su zaustili da imaju čvrste dokaze protiv njegove svetosti, ali ih ne uspješno pokazati. Tako je otpala mogućnost da vječno pričaju kako je Stepinac proglašen svetim unatoč tim njihovim čvrstim dokazima. Sada je onima slabijih očiju jasno o čemu se tu zapravo radi.

Zamislao biskupa Bogovića

Svojedobno je bila poznata inicijativa blagopokojnog biskupa Bogovića kako bi se baš u Udbini slavila svečana sveta misa u spomen hrvatskih mučenika kroz povijest naših stradanja. Zašto se onda svečana liturgija održava u Macelju?

– Biskup Bogović imao je izvrsno zamisao. Čast mi je što sam imao priliku s njim o tome razgovarati. On je nastojao oblikovati Hrvatski križni put. Nije se nešto samo događalo na Bleiburgu u poraću Drugoga svjetskog rata, događalo se zlo i za njegova trajanja, zlo u Domovinskom ratu, zlo prije svih tih događaja. Predlagao je da prva postaja toga Hrvatskoga križnoga puta bude na Bleiburgu, druga negdje u Sloveniji, treća na Maclju, četvrta negdje na području Zagreba, peta u Vukovaru, šesta i druge diljem nam jedine domovine s obje strane granice. Naravno, svaka bi se ta postaja obilježavala kada se obilježava i na način na koji se misli da to treba učiniti, ali s mislima na one ostale.

Biskup Bogović je htio da se dogovorimo oko nekolicine sržnih postaja, a ostale bi dodavale biskupije i župe na svome području. Tako bi bile obuhvaćene sve žrtve te bi se za pobijene molilo ne samo koji dan nego zapravo najmanje kroz nekoliko mjeseci ili čak kroz čitavu godinu. A završno slavlje bilo bi na Udbini početkom rujna kamo bi se pokapali i svi posmrtni ostaci pronađenih žrtava. Uvjeren sam da bi ovaj vjersko-domoljubni čin preporodio hrvatski narod. Ne treba se bojati da sve neće odmah zaživjeti, da na Udbinu neće doći dovoljno naroda. Hoće, čim puk shvati dubinu ove zamisli nakon što ona bude živjela nekoliko godina. Tada se neće preklapati obilježavanja mučeništva kao ove godine na Maclju, Bleiburgu i Maclju, tada ćemo svi u svome mjestu održavati Hrvatski križni put i onda se zajednički okupiti na Udbini da tu doživimo puninu i snagu svoje Crkve i svoga naroda. ●